

Gebruikswaardeonderzoek *Parrotia persica* 'Vanessa'

Parrotia persica 'Vanessa' werd tijdens de Boominfodag 2013 gekozen tot Boom van de Toekomst en begin 2014 genomineerd als Boom van het Jaar. PPO nam de exotische schoonheid in 2002 op in het gebruikswaardeonderzoek.

Tekst Jacqueline van Wetten
Beeld Leo Slingerland

Parrotia persica 'Vanessa' werd voor het gebruikswaardeonderzoek aangeplant in Utrecht, Zeewolde, Eindhoven en Zundert. De bomen in de Zundertse sortimentstuin zijn in 2007 verplaatst naar Amsterdam. In Utrecht zijn de bomen gevolgd tot 2007, daarna zijn ze verwijderd omdat er een aantal kapot was gereden door een vrachtwagen.

De grafiek toont een groei die met horten en stoten gaat, met name in de hoogte. „*Parrotia* is gevoelig voor insterven van top en twijgen, zeker wanneer de bomen nog jong zijn”, vertelt PPO-onderzoeker Leo Slingerland. Vanaf 2006/2007 als de bomen een goed wortelstelsel hebben ontwikkeld, zijn de groeiverschillen toe te schrijven aan de standplaats.

In Eindhoven verschillen de bomen in vorm en grootte. De bomen staan op een plein in de verharding. Slingerland: „Sommige staan op een open stuk, andere op een luwe plek met een bijna mediterraan microklimaat, daar voelen ze zich thuis.”

In Zeewolde (jonge, vruchtbare zeekele) staan de bomen langs een rij met hogere bomen die licht wegemen. De *Parrotia* neigen daardoor naar strekkingsgroei. Op oudere leeftijd kan dan makkelijk takbreuk ontstaan. Om dat te voorkomen is begeleidingsnoei nodig.

In Zundert (schrале zandgrond) ontwikkelden de bomen zich traag. Na overplaatsing naar Amsterdam-Osdrorp sloegen ze goed aan. In Utrecht stonden de bomen in een grasstrook.

Eindhoven 2012. De bomen op het plein, ontwikkelen zich erg verschillend. Deze boom, op een vrij open plek, is nog vrij smal.

Op sommige plekken op het plein in Eindhoven heerst een warm microklimaat. Hier voelt *Parrotia* zich prima thuis. Foto 2012.

Amsterdam oktober 2012. *Parrotia* heeft mooie herfstkleuren variërend van geel tot dieppaars.

Het onderzoek

Het gebruikswaardeonderzoek laanbomen wordt uitgevoerd door Praktijkonderzoek Plant en Omgeving (PPO) in Lisse met als doel langjarig kennis te vergaren en te verspreiden over de toepasbaarheid van laan- en straatbomen. Door het wegvallen van de financiering door het Productschap Tuinbouw ligt het onderzoek nu stil. (www.straatbomen.nl)

Verkrijgbaarheid

Parrotia persica 'Vanessa' is bij meerdere boomkwekers verkrijgbaar, maar nog niet erg bekend. Voor meer naamsbekendheid werd ze aangeplant in de bomenallee op de Floriade 2012 en deed mee aan verkiezingen. *Parrotia persica* werd in 2013 gekozen als Boom van de Toekomst. En begin dit jaar genomineerd als Boom van het Jaar 2014.

Gebruikerservaringen

Frank Verhagen, beheerder stedelijk groen, Eindhoven: „Bij de aanplant in 2002 sloegen de bomen goed aan. Er is geen inboet geweest. De bomen zijn beheerd middels een beeldbestek en er is begeleidingsnoei uitgevoerd. We hebben ze twee keer licht opgekroond.

Gemiddeld lijkt de groei goed te zijn, wel zie ik nogal wat verschil tussen de bomen. De bomen die wat beschut staan, doen het beter dan de bomen volop in de zon. Maar het is moeilijk te zeggen waar dat dan aan ligt. De bomen voor de snackbar vind ik er wat gehavend uitzien. Als ik de vorm van die bomen vergelijk met de vorm van de andere bomen rond het plein dan is het mogelijk dat bewoners zelf hebben

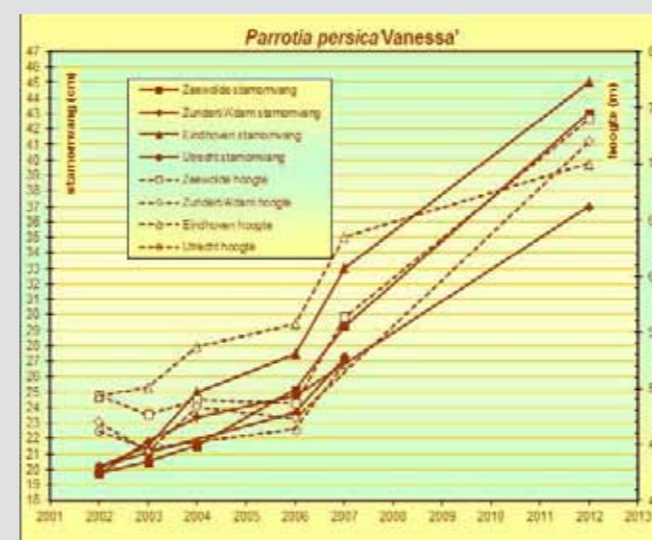
gesnoeid. Vooral het laatste jaar valt het me op dat de topjes van de bomen wat kaal zijn. Dit zou door de recente koude winters met droge voorjaren kunnen komen, maar zeker is dat niet.”

Joop Smit, adviseur Bomen & Groen van de afdeling beheer, stadsdeel Nieuw-West, Amsterdam: „Ik ben er nog even langs gereden om te kijken, maar ze doen het goed in het Piet Wiedijkpark. Dat ze moeilijk aanslaan? Nee, dat kan ik me niet herinneren. Ze worden gewoon in het reguliere snoeionderhoud meegenomen. En omdat er geen fietspad vlakbij loopt hoeven ze ook niet opgekroond te worden. We waren destijds blij dat we deze bomen uit Zundert

mochten meenemen. Ik kende *Parrotia* uit de Hortus en vind het gewoon een mooie boom.

In Amsterdam zijn wel meer *Parrotia* te vinden langs doorgaande wegen. We hebben 'Vanessa' ook aan de Eurokade in Osdrorp staan. Daar staan ze echt als straatbeplanting sinds 1998 in de verharding, in kleine boomspiegels, tussen parkeervakken in. Ook daar doen ze het prima. Eén boom staat op een hoek en die wordt een beetje weggeblazen. De bewoner van het huis waar die boom staat belde regelmatig om een nieuwe. Dus daar hebben we onlangs een exemplaar teruggezet.”

Groei-curve

Kenmerken

Parrotia persica 'Vanessa' (Perzisch ijzerhout) is een meer opgaande cultivar van de soort. De wat kleinere boom (7 tot 10 m) met ovale kroon is vernoemd naar de dagvlinder *Vanessa atalanta*, die aan de onderzijde van de vleugel een orangerode rand heeft. Het blad van de boom heeft ook zo'n gekleurde rand, in tegenstelling tot de bladeren van de soort. *Parrotia* heeft last van bladverbranding en is gevoelig voor insterven van top en twijgen, zeker wanneer de bomen nog jong zijn”, Slingerland: „Heel vreemd is dat er alleen bladverbranding is geconstateerd in Zeewolde waar de ondergrond gras is. Terwijl in Eindhoven, waar de

bomen in verharding en op een relatief warme plaats staan, van bladverbranding niets is waargenomen.”

De bloeiwijze eind februari/begin maart op kaal hout springt in het oog. Ook de lichtgrijze tot olijfgroene takken met paarsbruine vlekken is bijzonder. Maar de grootste sierwaarde is zichtbaar in de herfst wanneer het blad rood, geel en purper verkleurt. Slingerland: „Door die veelkleurigheid is 'Vanessa' een lust voor het oog en een aanwinst in het groen. Ook al vraagt deze exoot bij de start wat meer aandacht dan een inheemse boom, deze boom verdient het om breder te worden ingezet.”